

12.6.2003

1936/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Terhi Mattila

TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA ESITETYN VÄITTEEN TAI VAATIMUKSEN KIRJAAMINEN

1 KANTELU

A arvosteli 13.8.2002 päivätyssä kirjeessään B:n kihlakunnan ulosottoviraston avustavan ulosottomiehen C:n menettelyä 14.6.2002 eläkkeen ulosmittausta koskevassa asiassa.

A kertoo saaneensa ilmoituksen eläkkeensä ulosmittauksesta ja menneensä tämän vuoksi ilmoituksessa mainittuna aikana 14.6.2002 kello 11.00 B:n kihlakunnan ulosottovirastoon. Paikalla ollut henkilö kertoi ilmoituksen allekirjoittaneen avustavan ulosottomiehen C:n olevan lomalla. A esitti häntä palvelleelle henkilölle valitusta ja täytäntöönpanon keskeytyspyyntöä koskevia asiakirjoja, jotka liittyivät ulosmittausperusteena olevaan tuomioon. Henkilö otti A:n tuomat asiakirjat vastaan ja A:n kertoman mukaan ilmoitti, ettei asiassa tehdä mitään perinnän suhteen. Tästä huolimatta A:n eläkettä oli hänen saamansa ulosmittauspöytäkirjan mukaan ulosmitattu C:n toimesta 14.6.2002 kello 11.00. A toteaa, että virkamies ei voi hoitaa toimeaan ollessaan lomalla tai poissa virkapaikalta. A katsoo, että menettely loukkaa hänen oikeuksiaan eikä häntä ole kuultu ulosotossa riittävästi.

2 SELVITYS

--

3 RATKAISU

3.1 Selvityksen sisältö

Avustava ulosottomies C kertoi selvityksessään, että asia oli saapunut ulosottoon 20.11.2001, maksukehotus oli lähetetty velalliselle 30.11.2001 ja maksukehotuksen eräpäivä oli ollut 14.12.2001. Koska asiaan ei ollut tullut velalliselta yhtään suoritusta, oli velalliselle 4.6.2002 lähetetty ennakoilmoitus eläkkeen ulosmittauksesta 14.6.2002. Eläkkeen ulosmittauksesta ei valitettu. Ennen 10.6.2002 alkanutta vuosilomaansa C allekirjoitti ulosmittauspöytäkirjan valmiiksi. Asiakirjojen postitus jäi C:n sijaiselle avustavalle ulosottomiehelle D:lle. Palattuaan lomalta C näki postinsa

joukossa A:n jättämän Itä-Suomen hovioikeudelle osoitetun kirjelmän. C tarkisti hovioikeudesta, että kirjelmässä viitattiin velkajärjestelyn maksuohjelman muuttamista koskevaan asiaan, josta hovioikeus oli antanut päätöksen 4.7.2002. C oli esittänyt kirjelmän johtavalle kihlakunnanvoudille E:lle, joka oli ilmoittanut, ettei kirjelmä aiheuta toimenpiteitä.

Avustava ulosottomies D kertoi selvityksessään, että hänen ollessa C:n vuosilomansijaisena, A kävi hänen luonaan ulosottovirastossa ja toi tullessaan asiakirjakopioita. A oli maininnut hakeneensa ulosoton keskeytystä hovioikeudelta. D kertoo selvästi ilmoittaneensa A:lle ulosmittauksen tapahtuvan ja kertoneensa myös sen, että mikäli hovioikeus antaa päätöksen ulosmittauksen keskeyttämisestä ulosmittaustoimenpiteet lakkaavat.

Johtava kihlakunnanvouti E katsoi lausunnossaan, että A:n eläkkeen ulosmittauksessa oli menetelty aivan normaalilla tavalla. A oli saanut ulosmittauksesta ennakoilmoituksen. Hänelle ei ollut luvattu, että perintää ei jatketa valituksen johdosta. E toteaa, että ulosottovalitus ei keskeytä täytäntöönpanoa ellei laissa toisin säädetä tai tuomioistuin toisin määrää (UL 10:8). E:n mukaan nyt kysymys oli yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain säännöksistä. Velkajärjestelylain 44 §:n 4 momentin mukaan muutettua maksuohjelmaa oli noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei ylempi tuomioistuin toisin määrää.

3.2 Oikeusohjeet

Perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Ulosottolain 3 luvun 32 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee pitää pöytäkirjaa kaikesta toimittamastaan täytäntöönpanosta.

Saman luvun 32 a §:n mukaan jos täytäntöönpanossa esitetään väite tai vaatimus, joka ei selvästi ole perusteeton ja jonka ratkaisemista täytäntöönpano tai sen jatkaminen edellyttää, ulosottomiehen on tehtävä asiasta perusteltu päätös. Päätös voidaan merkitä pöytäkirjaan tai siitä voidaan laatia erillinen asiakirja. Pykälän 2 momentin mukaan väitteen tai vaatimuksen esittäjän tulee esittää ne asiakirjat ja muut todisteet, joihin hän viittaa perusteinaan. Ulosottomiehen on hankittava viran puolesta selvitystä, jos se ulosottomenettelyssä sopivasti käy päinsä.

3.3 Arviointi

A on tuonut ulosottovirastoon ulosmittauksen ennakoilmoituksessa ilmoitettuna aikana avustavalle ulosottomiehelle D:lle asiakirjoita, joista ilmenee, että hän on hakenut ulosmittauksen perusteena olevan velan sisällyttämistä velkajärjestelyn piiriin. A on myös kertonut D:lle pyytäneensä hovioikeudelta täytäntöönpanon keskeytystä. Hän on D:n kanssa käymänsä

keskustelun perusteella jäänyt siihen käsitykseen, että hänen eläkkeensä ulosmittauksen täytäntöönpano keskeytyy.

Velkajärjestelylain 17 §:n pääsäännön mukaan velkajärjestelyn alettua velallisen omaisuutta ei saa ulosmitata velkajärjestelyn piiriin kuuluvasta velasta. Kiellonvastainen ulosmittaus on tehoton. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan ole ollut kysymys velkajärjestelyn piiriin kuuluvasta velasta.

D:n selvityksen valossa hän on A:n kanssa käymänsä keskustelun ja tämän esittämien asiakirjojen perusteella ilmeisesti pitänyt A:n esittämää vaatimusta täytäntöönpanon keskeyttämisestä ulosottolain 3 luvun 32 a §:n mukaisesti selvästi perusteettomana.

Avustavan ulosottomiehen D:n selvityksestä on luettavissa sellainen ulosottolain 3 luvun 32 a §:n tulkinta, jonka mukaan ulosottomiehen ei tarvitsisi lainkaan tehdä päätöstä, jos esitetty väite tai vaatimus on selvästi perusteeton. Nähdäkseni säännöksen sanamuoto ei estä tällaista tulkintaa. Lain esitöistä saa kuitenkin tukea toisenlaiselle tulkinnalle. Hallituksen esityksessä nimittäin todetaan, että jos väite tai vaatimus on selvästi perusteeton, ratkaisusta ei olisi tarpeen antaa erillistä perusteltua päätöstä, vaan ulosottomiehen kannanotto merkittäisiin lyhyesti pöytäkirjaan. Jos taas väite tai vaatimus ei ole selvästi perusteeton, ulosottomiehen olisi tehtävä sitä koskevasta ratkaisustaan perusteltu päätös (HE 106/1995 vp, s. 48). Tämä tulkinta on omaksuttu myös oikeuskirjallisuudessa; *Koulun* mukaan siinäkin tapauksessa, että väite tai vaatimus olisi selvästi perusteeton, ulosottomiehen olisi kyllä tehtävä päätös, mutta sen ei tarvitsisi olla perusteltu (*Koulu: Muutoksenhaku ulosotossa 1997*, s. 63).

Ulosottolain mukaan ulosottomiehen tulee pitää pöytäkirjaa kaikesta toimittamastaan täytäntöönpanosta. Ulosmittauspöytäkirja on tarkoitettu kirjalliseksi tiedoksi tapahtuneesta ulosmittaustoimituksesta. Ulosottolaissa ei ole kuitenkaan säännöstä niistä seikoista, jotka pöytäkirjaan on merkittävä. Laissa mainitaan esimerkkinä, että ulosottomiehen tekemä väitepäätös voidaan merkitä pöytäkirjaan tai erilliseen asiakirjaan. Näin ollen tässä tapauksessa esitetty väite tai vaatimus ja ulosottomiehen kannanotto siihen olisi tullut merkitä jompaan kumpaan asiakirjaan.

3.4

Johtopäätökset

Katson avustavan ulosottomiehen C:n menetelleen virheellisesti siinä, että ulosmittauspöytäkirjan mukaan hän olisi laatinut pöytäkirjan 14.6.2002 toimitetun ulosmittauksen perusteella, vaikka hän on tuolloin ollut vuosilomalla. Sinänsä pidän työnkulun kannalta ymmärrettävänä, että ulosmittauspöytäkirjasta on etukäteen laadittu konsepti, joka voidaan toimituksessa allekirjoittaa lopulliseksi pöytäkirjaksi, mikäli velallinen ei esimerkiksi lainkaan saavu toimitukseen. Sen sijaan en pidä hyväksyttävänä tässä tapauksessa noudatettua menettelyä, jossa on etukäteen laadittu valmis pöytäkirja, jota ei ole muokattu toimituksessa tapahtunutta vastaavaksi ja jonka on allekirjoittanut virkamies, joka ei ole ollut lainkaan läsnä toimituksessa.

Avustava ulosottomies D on menetellyt virheellisesti siinä, ettei hän ole kirjannut pöytäkirjaan tai muuhunkaan asiakirjaan A:n väitteitä ja vaatimuksia sekä ulosottomiehen kannanottoa niihin. A:lle on jäänyt virheellinen käsitys siitä, että hänen eläkkeensä ulosmittausta ei jatketa. D on lähettänyt A:lle C:n etukäteen laatiman ja allekirjoittaman ulosmittauspöytäkirjan, joka ei ole vastannut toimituksessa tapahtunutta.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsitykset virheellisestä menettelystä vastaisen varalle avustavien ulosottomiesten C:n ja D:n tietoon. Saatan käsitykseni myös avustavien ulosottomiesten toiminnan valvonnasta vastaavan johtavan kihlakunnanvoudin E:n tietoon.

Kirjoituksen liitteet palautetaan ohessa.